

Innehåll

Bakgrund	3
Syftet med Svensk Handels Q&A	3
Den nya regleringens syfte	3
Rättsaktens form	3
Räckvidden	4
Ansvar och skyldigheter enligt direktivförslaget	6
Ansvar för företagsledningen	7
Konsekvenser enligt direktivförslaget	8
Tillsyn	9
Vad händer nu?	9

Bakgrund

Den 23 februari 2022 la EU-kommissionen fram ett direktivförslag som innehåller regleringar om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet. Direktivförslaget kallas ofta i korthet för DD-direktivet. Nedan finns ett antal frågor och svar avseende direktivförslaget innehåll.

Notera att DD-direktivet i dagsläget endast utgör ett förslag. Det har således inte ännu fattats några definitiva beslut vare sig om att direktivförslaget ska röstas igenom eller direktivets slutgiltiga innehåll. Sannolikt kommer dock regler om tillbörlig aktsamhet bli verkliga i någon omfattning. Företag behöver därför förbereda sig inför att ställa om sin drift till nya krav och skyldigheter.

Syftet med Svensk Handels Q&A

Detta dokument är framtaget av Svensk Handel i samarbete med Svensk Handel Juridik och är tänkt att vara dynamiskt och anpassas efter utvecklingen i förhandlingarna avseende DD-direktivet. Frågorna och svaren innehåller inte några ståndpunkter eller ställningstaganden från Svensk Handels sida utan är endast informativa utifrån DD-direktivets nuvarande utformning. Svensk Handels ståndpunkter och ställningstaganden återfinns i separata dokument.

Den nya regleringens syfte

1. Varför har EU-kommissionen lagt fram förslaget?

Svar: Omvandlingen till en hållbar ekonomi är en viktig politisk prioritering för EU. Företag spelar enligt kommissionen en nyckelroll för att skapa ett samhälle med en hållbar och rättvis ekonomi, men de behöver enligt kommissionen stöd i form av tydliga och enhetliga ramar bestående av EU-lagstiftning. EU-lagstiftning om due diligence¹ för företagens hållbarhet kommer enligt kommissionen främja den gröna omställningen och skydda de mänskliga rättigheterna, både inom Europa och övriga världen. Kommissionens agerande har också påskyndats av att flera EU-medlemsländer har eller planerar att införa nationell lagstiftning, vilket skulle motverka en harmonisering av EU-samarbetet.

¹ Det engelska uttrycket "due diligence" används ofta i det svenska språket. När uttrycket översätts till svenska översätts det ofta som "företagsbesiktning" eller "företagsaktsamhet".

2. Varför är inte frivilliga åtgärder tillräckliga i stället för EU-lagstiftning på området?

Svar: Enligt kommissionen visar forskning att frivilliga åtgärder från företag, såvitt avser hållbarhet gällande miljö och mänskliga rättigheter, fokuserar på den första länken i leverantörskedjorna. Enligt kommissionen förekommer dock brott mot mänskliga rättigheter och miljöskador ofta längre ner i kedjan. Dessutom går utvecklingen långsamt och ojämnt där vissa aktörer tar ett större ansvar än andra. Mot bakgrund av detta gör kommissionen bedömningen att det måste införas lagstiftning på området.

Rättsaktens form

1. Vilken form har förslaget till rättsakten i nuläget?

Svar: Rättsakten föreslås i nuläget ta formen av ett EU-direktiv.

2. Vad innebär ett EU-direktiv?

Svar: Ett EU-direktiv sätter upp vilka mål som medlemsländerna ska uppnå i form av en ramlagstiftning, men medlemsländerna får själva bestämma hur det ska gå till. En medlemsstat kan exempelvis välja att införliva direktivförslaget i den inhemska lagstiftningen genom att stifta en helt ny lag eller lägga till paragrafer i en redan befintlig lag.

3. Vad är skillnaden på EU-direktiv och EU-förordningar?

Svar: Den största skillnaden på EU-direktiv och EU-förordningar är att direktiven ska implementeras i den inhemska lagstiftningen, vilket innebär att resultatet av implementeringen kan se olika ut i de olika medlemsstaterna. EU-förordningar har i stället samma gemensamma innehåll i alla medlemsstater. Ett exempel på en sådan rättsakt är den allmänna dataskyddsförordningen (även kallad GDPR), där samma EU-förordning gäller i alla EU:s medlemsstater.

Räckvidden

1. Vilka företag träffas av skyldigheterna i direktivförslaget?

Svar: Enligt direktivförslaget omfattas nedanstående företag av den föreslagna regleringen (företag som omfattas av punkten b) nedan kommer dock att omfattas först två år efter att regleringen trätt i kraft):

- a) EU-företag som i genomsnitt har mer än 500 anställda **och** har en global nettoomsättning på över 150 miljoner euro under det senaste räkenskapsåret för vilket årsredovisning upprättats.
- b) EU-företag som inte uppfyller förutsättningarna redovisade ovan i a) men som i genomsnitt har mer än 250 anställda **och** har en global nettoomsättning på mer än 40 miljoner euro under det senaste räkenskapsåret för vilket årsredovisning har upprättats, förutsatt att minst 50 % av denna nettoomsättning (alltså 20 miljoner euro) har genererats inom en eller flera av följande sektorer:
 - i) Tillverkning av textilier, läder och liknande produkter (inbegripet skodon) och partihandel med textilier, kläder och skodon.
 - ii) Jordbruk, skogsjordbruk, fiske (inklusive vattenbruk), tillverkning av livsmedel och partihandel med jordbruksråvaror, levande djur, trä, livsmedel och drycker.
 - iii) Utvinning av mineraltillgångar oavsett var de utvinns (inklusive råolja, naturgas, kol, brunkol, metaller och metallmalm samt andra icke-metalliska mineraler och stenbrottsprodukter), tillverkning av basmetallprodukter, andra icke-metalliska mineraliska produkter och metallvaror (utom maskiner och utrustning) samt partihandel med mineralresurser, basprodukter och mellanprodukter av mineral (inklusive metaller och metallmalm, byggmaterial, bränslen, kemikalier och andra mellanprodukter).

Obs! För att ett EU-företag ska omfattas av regleringen krävs alltså att **både** gränsvärdet avseende årsomsättning **och** antalet anställda är uppfyllda. Är endast ett av dessa värden uppfyllt omfattas företaget inte av regleringen! Om ett företag har en hög omsättning men färre än 500 respektive 250 stycken anställda, omfattas företaget inte av regleringen.

- c) Tredjelandsföretag² som uppfyller ett av nedanstående villkor:
 - (a) Företaget har genererat en nettoomsättning på mer än 150 miljoner euro i den Europeiska unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret,

- (b) Företaget genererade en nettoomsättning på mer än 40 miljoner euro men som högst 150 miljoner euro i den Europeiska unionen under det räkenskapsår som föregick det senaste räkenskapsåret, förutsatt att minst 50 % av företagets globala nettoomsättning genererades inom en eller flera sektorer som anges ovan under i) – iii).

För tredjelandsföretag finns det således inga krav avseende antalet anställda som har betydelse för den föreslagna regleringens tillämplighet utan tillämpligheten har endast med omsättningen inom den Europeiska unionen.

2. Träffas e-handelsplatser av direktivförslaget?

Svar: En ny EU-förordning, som ska reglera e-handelsplatserns ansvar (Digital Service Act, DSA), har antagits på europainivå. Förordningen kommer sannolikt träda i kraft vid ungefär samma tidpunkt som det föreslagna DD-direktivet ska börja tillämpas. Enligt DSA-förordningen undantas e-handelsplatser från bland annat produktansvar eftersom de endast anses utgöra mellanhänder.

Fråga har då uppkommit om e-handelsplatser som en följd av detta inte heller kommer att omfattas av DD-direktivförslaget eftersom de undantas från ansvar enligt DSA-förordningen.

Eftersom DSA-lagstiftningen är en förordning som kommer att gälla i alla medlemsstater direkt utan undantag och lagstiftningen för denna typ av rättsakt går före direktiv, så även DD-direktivet. Detta gör att det finns en risk att artiklar i DSA kommer tolkas på ett sätt som medför att e-handelsplatser också undantas från skyldigheterna enligt det kommande DD-direktivet.

För att få ett definitivt svar på frågan har frågan ställts till EU-kommissionen. Den är dock i dagsläget obesvarad.

3. Vilka påverkas av direktivförslaget?

Svar: Enligt direktivförslaget läggs skyldigheterna på de företag som omfattas i enlighet med det som redovisats ovan. Utöver sina egna verksamheter åläggs dessa företag dock ett ansvar även för sina dotterbolags verksamheter och, i de fall företag har anknytning till deras värdekedjor, även till deras etablerade affärsförbindelser. Alla företag som ingår i sådana företags värdekedjor kommer således att beröras av direktivförslaget, om än indirekt. Enligt kommissionen kommer direktivförslaget även att innehålla reglering som ska skydda SME:s³ från att de större företagen, som omfattas direkt av regleringen, ställer allt för höga krav på SME:s.

² Företag som bildats i enlighet med ett tredjelands (land utanför EU) lagstiftning.

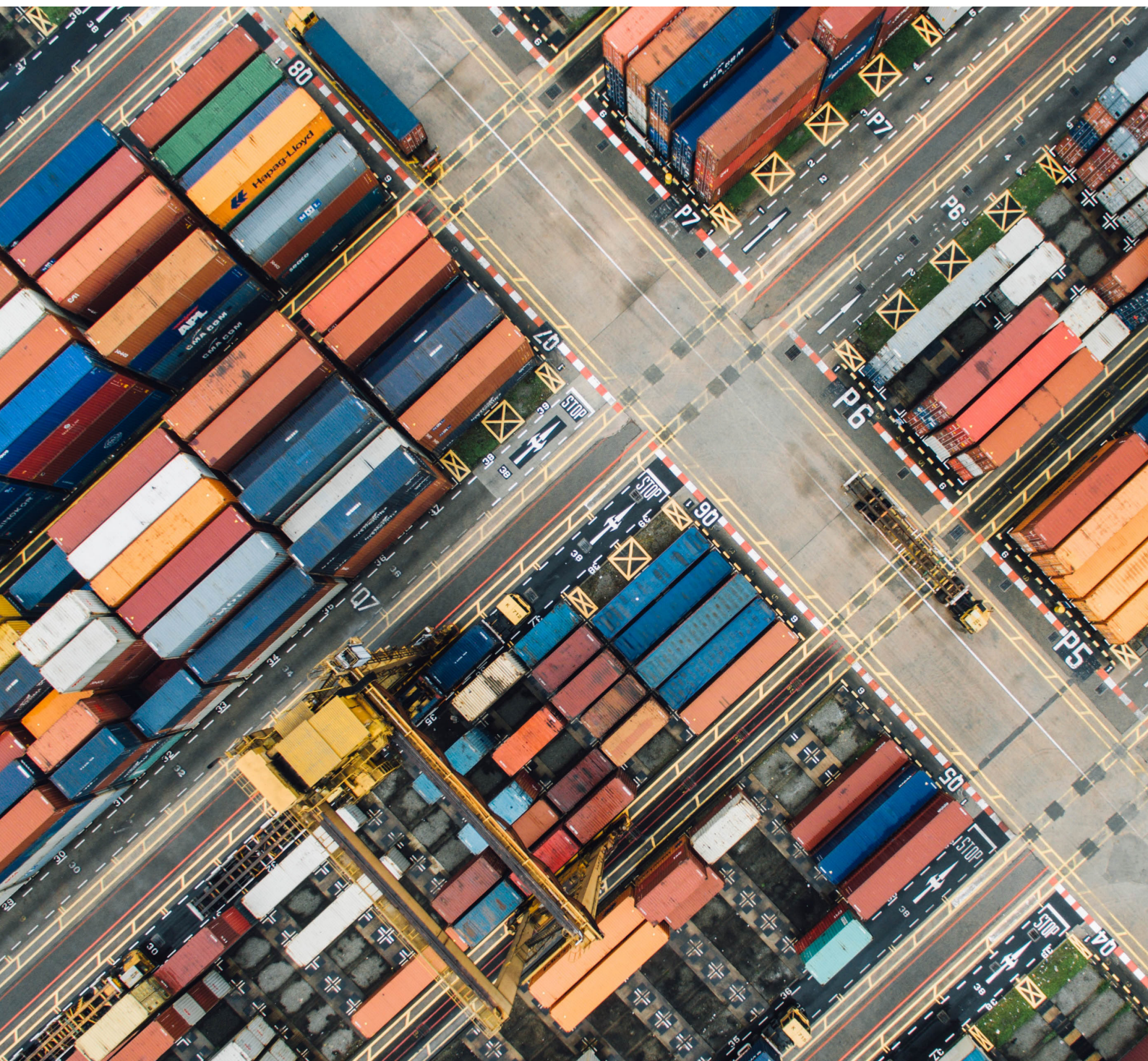
³ Small and Medium Enterprises, på svenska - små och medelstora företag.

4. Vad innebär begreppen "värdekedja" och "etablerad affärsförbindelse"?

Svar: I direktivförslaget finns så kallade legaldefinitioner av centrala begrepp. Begreppen definieras enligt nedan i direktivförslaget:

Värdekedja – verksamhet som har anknytning till ett företags produktion eller vara eller tillhandahållande av en tjänst, inbegripet utveckling av produkten eller tjänsten och användning och bortscaffande av produkten samt för med sammanhängande verksamhet i tidigare och senare led av företagets etablerade affärsförbindelser.

Etablerad affärsförbindelse – en direkt eller indirekt affärsförbindelse som på grund av sin intensitet eller varaktighet är, eller förväntas vara, varaktig och som inte utgör en försumbar eller endast underordnad del av värdekedjan.

Ansvar och skyldigheter enligt direktivförslaget

1. Vilka skyldigheter har företag som omfattas av direktivförslaget?

Svar: Direktivförslaget innehåller många skyldigheter för de företag som omfattas av den föreslagna regleringen. [Man kan läsa mer om skyldigheterna i detalj i direktivförslaget här.](#)

Sammanfattningsvis kan sägas att direktivförslaget innehåller en plikt för företagen att

- identifiera, förebygga, få slut på, mildra och ta hänsyn till negativa konsekvenser för mänskliga rättigheter och miljön
- i företagets egen verksamhet, dess dotterbolag och dess värdekedjor.

I praktiken kommer det nya direktivförslaget att kräva att företagen inom dess värdekedjor ska:

- Integrera due diligence i policyer.
- Identifiera faktiska eller potentiella negativa konsekvenser för mänskliga rättigheter och/eller miljön.
- Förebygga eller mildra potentiella effekter för mänskliga rättigheter och/eller miljön.
- Avsluta eller minimera faktiska negativa effekter för mänskliga rättigheter och/eller miljön.
- Inrätta och upprätthålla ett klagomålsförfarande.
- Övervaka effektiviteten av due diligence-policyn och åtgärderna.
- Kommunicera offentligt om due diligence.

Därutöver ska företagen i fråga uppfylla följande skyldigheter:

- Vidta lämpliga åtgärder för att förhindra, stoppa eller mildra påverkan på de rättigheter och förbud som ingår i internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter, t.ex. angående arbetarnas tillgång till adekvat mat, kläder och vatten och sanitet på arbetsplatsen, och
- Förhindra, stoppa eller mildra negativa effekter på miljön som strider mot ett antal multilaterala miljökonventioner. Dessutom kräver det nya direktivförslaget att vissa företag ska anta en klimatplan för att säkerställa att deras affärsstrategi är förenlig med att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 C i linje med Parisavtalet.

2. Hur långtgående är ansvaret? (resultatansvar)

Svar: Skyldigheterna enligt direktivförslaget är redovisade ovan under rubriken Ansvar och skyldigheter enligt direktivförslaget. Den yttersta gränsen för företagets ansvar som omfattas av direktivförslaget är att avstå från att ingå eller utvidga befintliga förbindelser och i vissa fall avsluta affärsförbindelser.

3. Vad innebär att ha en etablerad klagomålsprocess?

Svar: Enligt direktivförslaget ska de företag som omfattas av regleringen ha en klagomålsprocess som innebär att personer och organisationer som listas nedan under a) – c) har en möjlighet att lämna in klagomål, om de har berättigade farhågor om faktiska eller potentiella negativa effekter för mänskliga rättigheter och negativa miljöeffekter med avseende på företagets egen verksamhet, dess dotterbolags verksamhet och dess värdekedjor.

Klagomål ska kunna lämnas in till företaget av:

- a) personer som påverkas av eller har rimliga skäl att anta att de kan komma att påverkas av en negativ effekt,
- b) fackföreningar och andra arbetstagarrepresentanter som företräder enskilda personer som arbetar i den berörda värdekedjan, och
- c) organisationer i det civila samhället som är verksamma på områden som har koppling till den berörda värdekedjan.

Inom ramen för klagomålsprocessen ska företagen säkerställa att klagande har rätt att begära lämplig uppföljning av klagomålet och träffa företagets företrädare på en lämplig nivå för att diskutera de potentiella eller faktiska allvarliga negativa effekter som klagomålet gäller.

4. Är miljön och de mänskliga rättigheterna lika viktiga enligt direktivförslaget?

Svar: Direktivförslaget gör inga åtskillnader i fråga om skyddsvärdet för mänskliga rättigheter och miljön. I direktivförslaget likställs därför företaget skyldigheter gällande dessa.

Ansvar för företagsledningen

1. Vad avses med medlem i företagsledningen?⁴

Svar: I direktivförslaget finns en *definition av medlem i företagsledningen*. Definitionen lyder:

- i) en medlem av ett företags förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan,
- ii) den verkställande direktören och, om en sådan befattning finns i bolaget, den vice verkställande direktören, även när de inte är medlemmar av bolagets förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan,
- iii) andra personer som utför liknande uppgifter som de som utförs enligt led i eller ii.

2. Vilka skyldigheter ankommer på medlemmar i företagsledningen och vad händer om de inte uppfyller sina skyldigheter?

Svar: Direktivförslaget innehåller skyldigheter för medlemmar i företagsledningen för de EU-företag som omfattas av regleringen. Dessa skyldigheter inkluderar att inrätta och övervaka genomförandet av de due diligence-processer som företaget har en skyldighet att integrera. Medlemmar i företagsledningen har även en skyldighet att integrera due diligence i företagsstrategin. Dessutom måste medlemmar i företagsledningen ta hänsyn till de mänskliga rättigheterna, klimatet och miljökonsekvenserna av deras beslut samt de sannolika konsekvenserna av sådana beslut på lång sikt.

I sofliga fall föreslås även företagsledningens eventuella rörliga ersättning att påverkas av hur direktivförslaget efterlevs gällande bekämpande av klimatförändringar.

⁴ I direktivförslaget, författat på engelska, anges det som board of directors.

Konsekvenser enligt direktivförslaget

1. Vilka ekonomiska konsekvenser riskerar företag som inte följer reglerna i direktivförslaget?

Svar: Förutom sanktioner som redogörs för mer nedan, riskerar de företag som omfattas av direktivförslaget och som bryter mot regleringen även att behöva betala skadestånd till drabbade, både enskilda personer och samhällen.

2. Vilka sanktioner kan komma i fråga?

Svar: Enligt direktivförslaget ska de nationella tillsynsmyndigheterna *åtminstone*⁵ ha nedanstående befogenheter:

- beordra upphörande av överträdelse av nationella bestämmelser som antagits i enlighet med DD-direktivförslaget, avstående från att upprepa det relevanta beteendet och, i förekommande fall, vidtagande av korrigerande åtgärder som står i proportion till överträdelsen och som är nödvändiga för att få den att upphöra,
- ålägga sanktionsavgift,
- besluta om interimistiska åtgärder⁶ för att undvika risken för allvarlig och irreparabel skada.

3. Hur höga kan sanktionsavgifterna bli?

Svar: Enligt direktivförslaget ska sanktionsavgifterna vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Storleken på avgifterna ska baseras på företagets omfattning, men även exempelvis företagets ansträngningar att efterleva eventuella korrigerande åtgärder som företaget har ålagts att vidta av en tillsynsmyndighet ska beaktas. Det finns i direktivförslaget inget maxtak för storleken på sanktionsavgifter, såsom exempelvis en viss procent av årsomsättningen eller dylikt.

4. Kan man kräva mindre företag i värdekedjan på de kostnader som det mindre företaget orsakat ansvarigt företag?

Svar: Direktivförslaget innehåller i dess nuvarande utformning ingen begränsning avseende att avtalsrättsligt lägga över ansvaret på mindre företag i värdekedjan. I kommissionens Q&A anges dock att direktivförslaget kommer att innehålla delar som ska skydda SME:s från allt för höga krav från företagen som omfattas direkt av regleringen.⁷

5. Finns det andra ekonomiska konsekvenser med anledning av direktivförslaget?

Svar: Andra ekonomiska konsekvenser uppstår för de företag som omfattas av direktivförslaget, såsom olika typer av omställningsarbeten till följd av att företagen måste följa den föreslagna regleringen.

⁵ Eftersom kommissionen valt att ange *åtminstone* kan även andra befogenheter ges till de nationella tillsynsmyndigheterna vid implementeringen av direktivförslaget.

⁶ Interimistiska åtgärder är åtgärder som börjar gälla direkt utan definitivt beslut från myndighet eller domstol.

⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_1146

Tillsyn

1. Hur kommer tillsynen avseende regelefterlevnaden att se ut?

Svar: Varje EU-medlemsstat ska utse en eller flera tillsynsmyndigheter som ska få i uppgift att övervaka efterlevnaden av de skyldigheter som fastställs i nationella bestämmelser som antagits med stöd av DD-direktivförslaget. Behörig tillsynsmyndighet ska vara den tillsynsmyndighet där EU-företaget i fråga har sitt säte. För andra företag utanför EU är, som huvudregeln, behörig tillsynsmyndighet den som ligger där aktuellt företag har en filial.

2. Kommer det finnas tillsynsmyndigheter i varje medlemsstat eller en gemensam?

Svar: Varje medlemsstat kommer att utse en egen nationell tillsynsmyndighet som har i uppdrag att tillse att det inhemska regelverket som bygger på DD-direktivförslaget efterlevs. Kommissionen ska dock även inrätta ett europeiskt nätverk av tillsynsmyndigheter bestående av företrädare för de nationella tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna ska inom ramen för detta nätverk bland annat utbyta relevant information och ge ömsesidigt bistånd när de utför sina uppgifter.

Vad händer nu?

1. Finns det något datum satt för nästa beslut i lagstiftningsprocessen?

Svar: Nej, några exakta datum för varje del av lagstiftningsprocessen (som i praktiken är en politisk förhandlingsprocessen) finns inte, men utifrån erfarenheter kring andra lagstiftningsprocesser kan det ta upp mot 18 månader innan definitiva beslut. En uppskattning av tidplanen för lagstiftningsprocessen skulle därmed vara enligt nedanstående:

- Hösten 2022 – Rådets position färdigställs.
- Våren 2023 – Parlamentets position färdigställs.
- 2023 – S.k. trialogförhandlingar mellan kommissionen, rådet och parlamentet sker för att komma överens om en slutlig lagstiftning.
- 2024 – EU-direktivet röstas igenom.
- 2025 – lagstiftningen implementeras och träder i kraft i respektive medlemsland under en övergångsperiod på något år.

Detta är som sagt en mycket grov uppskattning och givet att det är en helt ny lagstiftning finns det många osäkerheter. Det är dock troligt att denna förhandling endast kommer att vara viktig under den senare delen av det svenska ordförandeskapet, d.v.s. försommaren 2023.

2. Kan innehållet i förslaget komma att ändras?

Svar: Direktivförslaget är inte ännu färdigt. Det innebär att dess innehåll kan komma att ändras i den fortsatta lagstiftningsprocessen i EU. Hur mycket som kan ändras är självklart svårt att säga, men teoretiskt sett kan det ändras i dess helhet.

